

1998

A

3156

Sekali marsosé
tetap marsosé!

100 957 209

BIBLIOTHEEK KITLV

0222 8508

Z a n g   e n   l i e r z a n g

van de

A T J E H   M A R E C H A U S S E E

Sekali marsosé

tetap marsosé!

Liedjes die werden gezongen door de

Atjeh marechaussee

en gedichten waarin hij en zijn
bepaalde korps worden bezongen,
bijeengebracht door

H J Bartelings,

oud-commandant van het detachement
Koeala Bhee van de 2e divisie
marechaussee, tevens schakelofficier
in de zelfbesturende Atjehse land-
schappen Woyla, Toengkob en Pameu.

Uitgegeven onder auspiciën van de
officiersvereniging "De oud-Atjehmarechaussee".
's-Gravenhage, 1973

Voorwoord

Deze zang en lierzang van de Atjeh-marechaussee is het resultaat van een poging om de gedichten van Jaf waarin hij het Korps Marechaussee van Atjeh en Onderhorigheden bezingt, wapenbroederlijk bijeen te brengen met - onder meer - liedjes die door de befaamde rimboe lopers van dat korps veelvuldig werden gezongen.

De spelling van de maleise (of is het indonesische ?) woorden vereist wellicht toelichting. Ik heb hiervoor gebruik gemaakt van het zakwoordenboekje samengesteld door Amin Singgih en drs W Mooijman, tweede druk, uitgave 1971. De "u" heb ik echter vervangen door de velen onzer meer bekende tweeklank "oe".

Aan allen die er toe hebben bij gedragen dit bundeltje te laten verschijnen, betuig ik gaarne mijn hartelijke dank, in het bijzonder aan: ltkol bd M Nanlohy, onze onvolprezen troubadour, die mij de tekst gaf van een aantal liedjes alsmede een daarbij behorend geluidsbandje; mejuffrouw H C M Grevers, die zeer veel tijd offerde aan het voorbereiden van de lichtdrukken; ltkol bd L C Fleischer, Jaf's zoon, die mij nog enkele gedichten van zijn vader bezorgde en de reproducties vervaardigde van de foto's die in het bundeltje zijn opgenomen.

In hoeverre de poging is geslaagd, laat ik

gaarne ter beoordeling over aan de belangstel-
lende lezer. Als bij het lezen zo nu en dan een
glimlach om de lippen komt omdat een plezierige
herinnering wordt opgeroepen, dan achten mijn
medewerkers en ik ons ruimschoots beloond voor
het vele werk dat moest worden gedaan om dit
bundeltje tot stand te brengen.

's-Gravenhage, 2 april 1973 De samensteller

Korpslied

Di tahoen delapanbelas toedjoeh poeloeh tiga
Moelai perang tanah Atjeh, Koetaradja,
Sebab infanterie doedoek di linie
Mendirikan satoe divisie marsosé.

Refrein:

La marsosé, la marsosé, la marsosé,
Memboeroe moesoeh, memboeroe moesoeh tidak tjapé-é,
Naik toeroen goenoeng, masoek, loear rimba
Memboeroe moesoeh, tjari bekas anak marsosé.

Di tahoen delapanbelas sembilan poeloeh,
Mendirikan satoe divisie marsosé,
Di Panté Pira di Koetaradja,
Bivak pertama, itoe bivak dari marsosé.

Refrein

Commandant jang pertama kapitein Notten-é,
Dia memberi satoe sendjata pada marsosé,
Senapan pendek, kelewang pandjang,
Kelewang pandjang itoe sendjata marsosé.

Refrein

Di tahoen delapanbelas sembilan poeloeh enam,
Divisie kita soedah keloear waktoe malam,
Dengan kapitein Graafland hantem Anak Galoeng,
Hé anak matjam, keberanian kami tanggoeng.

Refrein

Di tahoen sembilanbelas ratoes tambah empat,
Njonja dan toean djangan loepa van Daalen-é
Bikin patrollie di Gajo Loeös,
Memboeroe moesoeh sampai ke Koetatjané.

Refrein

Di tahoen sembilanbelas doea poeloeh lima,
Moelai perang Tapa Toean dan Bakongan,
Tjoet Ali lari atas Ladang Rimba
Tetapi memboenoeh oleh kapitein Gosenson.

Refrein

Di tahoen sembilanbelas tiga poeloeh,
Datang djendral, datang dari tanah Djawa.
Membawa bintang dari Maharadja,
Bintang ditaroh atas vaandel Korps Marechaussee.

Refrein:

La marsosé, la marsosé, la marsosé,
Memboeroe moesoeh, memboeroe moesoeh tidak tjapé-é,
Naik toeroen goenoeng, masoek loear rimba,
Memboeroe moesoeh, tjari bekas anak marsosé.

Kapitein der mareschaussen G. G. J.
Notten, de eerste commandant van
het korps.

Op 2 april 1930 zond koningin Wilhelmina een telegram met als inhoud, letterlijk:

cdt marechaussee

haag

ontvangt allen meest oprechte gelukwensen op belangrijken herdenkingsdag punt mij voorrecht vaandel te kunnen decoreren willemsorde komma symbool uitmuntende daden waardoor korps uitblinkt punt dankbaar gedenk ik steeds betoonde plichtsbetrachting en krijgsmansdeugden houd mij overtuigd gij eer vaandel steeds hoog zult houden wilhelmina

Kapitein Notten en luitenant Kollmanus met het 2de
administratief kadet en alle brigadecommandanten 18,
verminkte, 1832. De rentjong behoort nog tot de
bevoegdheid.

Kapitein der marechaussee G G J
Notten, de eerste commandant van
het korps.

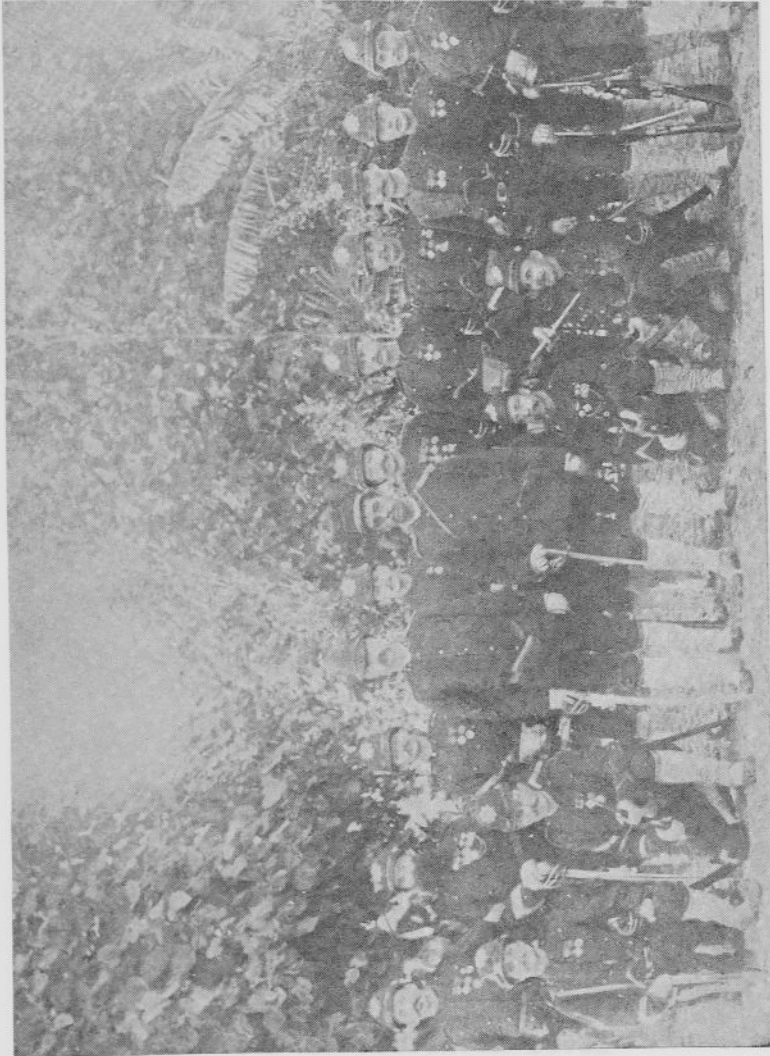

Dontgekleurde velden

Kastoraden, Koppengersten,

Op dit narschensche-festijn

Te Narschensche

Na de koningstijger boekt.

Kapitein Notten en luitenant Nolthenius met het administratief kader en alle brigadecommandanten in, vermoedelijk, 1892. De rentjong behoort nog tot de bewapening.

Bontgekleurde beelden

Kameraden, korpsgenoten,
Op dit marechaussee-festijn
Is het of wij, in gedachten,
Weer terug in Atjeh zijn,
Trekken er weer tal van beelden
In een bontgekleurde rij,
Levensgroot en scherp getekend,
Aan ons geestesoog voorbij.

Zien wij ons in jonge jaren,
Enthousiast, vol hoop en moed,
In het voetspoor van de helden
Die daar rusten op Peutjoet.
Denken wij terug met weemoed
Aan het zonnig palmenstrand,
Aan de bergen en de rimboe
Van dat wondervolle land.

Oei, hoe gloeit de alang-alang,
Waar ons pad door henen voert,
Hoe verwensen wij de stralen
Van die oude koperen ploert!
Hoe weldadig is de koelte
Van het oerwoud dat ons lokt,
Waar de olifanten leven
En de koningstijger hokt.

Hoort, hoe blaffen daar die apen,
Angst verbergend door geweld,
Ai, hoe snerpen die tongkerets
Als de dag weer henen snelt.
Door de bakoe-bakoe modder
Ploet'ren wij weer moeizaam voort,
't Is alsof je in de paja
Weer 't gezoem der njamoeks hoort.

Opgeschrikte hertenkudden
Gaan er als de wind vandoor,
Op de helling van een tjojte
Kruist ons pad een badak spoor,
Door een warnet van lianen
Kapt de spits voor ons een baan
Naar de poetjoek van een aloer,
Waar ons bosbivak zal staan.

Alles komt je weer voor ogen
Bandjirs, regen, patjetleed,
Al die kleine rimboe zorgen
Die je nimmermeer vergeet.
Trouwe, oude kameraden
Komen je weer voor de geest,
En je droomt van al die plekjes
Waar je samen bent geweest.

Makkers, dat is lang geleden,
In die goede oude tijd ...
Maar wie eens in Atjeh leefde,
Raakt die beelden nooit meer kwijt.
Laat ons daarom nog eens drinken
Op ons keurkorps in Atjeh
En ons lijflied doen weerklinken:
"t Is terlaloe manisé".

April 1948

Jaf.

Als 't vonds lange
Maarlange het bivak
De een zo lange de vlaggetek
Maar alweer lager gaat,
Dan blaast het voor de nieuw nacht,
De lippen worden vergebracht
En bij de pijp zingt dit is
Deftig.

Onder het borstbeeld van ds Thenu,
opgesteld voor zijn kerk in
Koetaradja, staat dit gedicht.

Zo heeft hij eind'lijk rust gevonden
Ginds aan het verre Atjeh strand
Waar hij zijn rimboe-plicht vervulde
Voor koningin en vaderland.

Zo heeft hij eind'lijk rust gevonden
Peutjoet werd Thenu's eindtournee,
Zacht ruist door de tjemara bomen
Het liedje van de marechaussee
Het lijflied van de Atjeh strijders
En van de brave dominee.

Uit: Gedenkboek KNIL "Madjoe".

Koeala Baroe

Als 's ochtends de reveille weer
Langs de barakken klinkt,
En als de toean luitenant
Z'n kopje koffie drinkt,
Dan treedt er een patrouille aan
Om voor een week op stap te gaan.
Dan kraait op 't dak de bivakhaan:

Refrein

Koeala Baroe, Koeala Baroe
Djangan takoet marsosé,
Sabén hari masoek paja,
Nanti mati djadi kaja.
Koeala Baroe, Koeala Baroe,
't Is terlaloe marsosé!

Als 's avonds langs de kalikant
Waarlangs het bivak staat,
De zon zo langs de vlaggestok
Weer alsmaar lager gaat,
Dan blaast het voor de nieuwe wacht,
De lampen worden rondgebracht
En bij de pijp zingt iemand zacht:
Refrein.

Dan deunt er een harmonica
Bij Boedjang z'n gitaar
En langs de kawat op het gras
Zit alles door elkaar.
Sarina's laki staat op wacht
In 't verre bos .... Sarina lacht
En boedjang zingt en tokkelt zacht:
Refrein

Maar als ze uit de paja weer
Naar Koeala Baroe gaan,
Dan zal Sarina aan de poort
Hem op te wachten staan.
Dan is er fuif op de chambree
Met nasi goening en sate
Dan zingt ze met haar laki mee:
Refrein

En of nu teukoe Dit of Dat
Soms weer beginnen gaat,
En hem weer maanden op het pad
En in de blubber laat,
Al eten ze patrouille kost
Al worden ze nooit afgelost,
Voor hen bestaat maar ene post:
Refrein.

Koeala Baroe, Koeala Baroe
Djangan takoet marsosé,
Sabén hari masoek paja,
Nanti mati djadi kaja,
Koeala Baroe, Koeala Baroe
't Is terlaloe marsosé!

Brammetje

Overgenomen uit Sergeant Weers
en de zijnen door Abraham Exodus,
uitgave 1945

Sarina

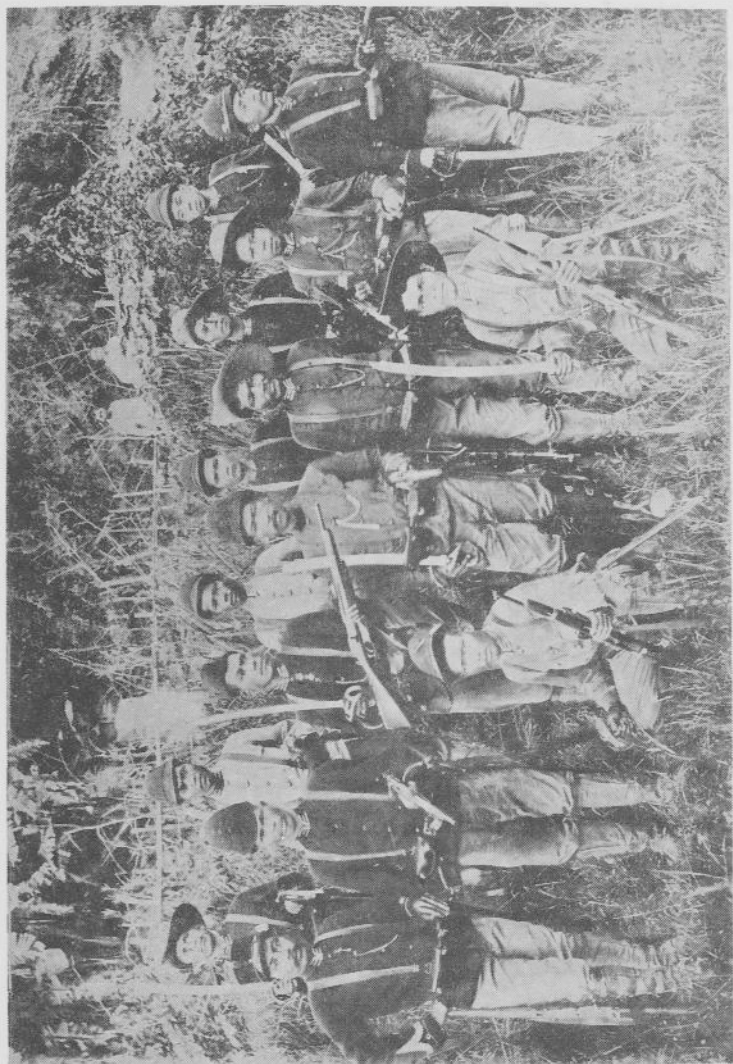
O Sarina, nona manis
Minta ampoen, tabeh.
Ada roema sajapoenja,
Zeg Sarina ga je mee.
Betoel tidak djoesta
Er is plaats genoeg voor twee,
Zeg Sarina kom in mijn woning
Kom Sarina zeg niet nee.

Alpinistenlied

Wij zijn de stoere alpinisten,
Ons kunnen de bergen niet meer kisten,
Ons kunnen de tjotten niet meer pisten,
Bergen zijn ons idiaal!

Allemaal:

Wij zijn de stoere alpinisten, enz.

Een van de oudste brigades marechaussee; de rentjong
is inmiddels uit de bewapening verdwenen.

Samalanga

Mari sobat, mari saudara!

Pergi perang di Samalanga;

Mari koempoel dan bersoeara,

Laloe menjanji bersama-sama.

Satoe njanjian jang amat merdoe

Menghiboer hati jang amat doeka,

Hari ini kita di Merdoe,

Esok loesa djalan kemoeka.

Dari Merdoe djalan di sawah

Itoe djalan jang amat soesah.

Tempo-tempolah liwat rawa

Asal bisa dapat kemoeka.

Kalau djalan haroes berdiam

Karena moesoeh berdjaga-djaga;

Kalau dengar boenji meriam

Itoe tandalah moesoeh ada.

Soenggoeh moesoeh banjak sekali,

Ada berdiri didalam benteng.

Haroes kami berlari-lari,

Waktoe kommandolah "Atacqueren".

Djangan tinggal berdiri lama,
Kalau kommandolah "Atacqueren".
Lari lekas datang kesana,
Masoeq pertama kedalam benteng.

Siapa masoeq nommer satoe
Itoelah tanda amat berani.
Nanti dapatlah bintang satoe
Tanda setia lagi berani.

Meski dengarlah hoedjan pelor,
Dari moesoehmoe orang Atjeh,
Djangan sekali bersoesah keloeh
Tetapi peranglah hidoep mati.

Mari kamoe hai orang Ambon!
Lagi Menado lagi Ternate!
Lawan moesoeh bertamboen-tamboen,
Sampe gagahnja djadi berhenti.

Anak Ambon gagah berani,
Tidak takoet mati atau loeka,
Toeroet hati orang serani,
Anak Ambon berani dimoeka.

Kamoe lagi hai orang Djawa!
Angkat kerdjalah ramai-ramai.
Agar kami bisa tertawa
Kalau moesoeh soedah berdamai.

Kalau moesoeh soedah berdamai
Kami boleh doedoek senang.
Boleh berdansa, boleh berramai
Kalau soedah habis perang.

Berapa hari, berapa boelan
Kami haroes tinggal disini?
Habis peranglah boleh poelang
Bertemoe anaklah dengan bini.

Mari kami koentji menjanji,
Laloe poelang tidoer lelap.
Djangan loepa itoe pesani
Hanja mengikoet peri tetap.

Januari 1901 I Thenu

Overgenomen uit: Gedenkboek
Korps Marechaussee van A Doup

Zestig jaar

Kameraden, oud-officieren
Van het Korps Marechaussee,
Gaarne wil ik ook wat zeggen
Bij dit Atjeh's jubilé.
Want al is het lang geleden
Dat wij dienden in dat land,
Wat wij daar zoal beleefden
Vormt nog steeds een hechte band.

Deze band van kameraadschap
Bracht ons heden bij elkaar
Op deez' feest'lijke chandoeri
In dit jubileumjaar.
En zo gaan dan ons' gedachten
Weer terug naar d'Atjeh tijd,
Naar tonelen vol van vrede
Doch ook van verwoede strijd.

Naar de rimboe en de bergen,
Naar de aloers en de blangs
En de fanatieke djahats
Met hun rentjongs en klewangs.
Naar berichten en spionnen,
Sporen zoeken, hinderlaag,
Naar de vele dappere kerels
Met de patjes op hun kraag.

Om hun nek de rode zakdoek,
Het symbool der mar'chaussee;
Die zij kochten voor een kwartje
Op de Atjehse keudeh.
Tal van langvervlogen beelden
Doemen thans weer voor ons op:
Olifant- en tijgerjachten
Of een oude Atjeh-mop.

Nooit betreden binnenlanden
Waar de neushoornvogel leeft
En waar heel de dierenwereld
Voor 't gebrul der tijgers beeft.
Tochten door de alang-vlakten
Waar een klewanganval dreigt;
En langs tjotten en ravijnen
Waar je kippevel van krijgt.

't Overtrekken van rivieren
Vóór de bandjir je verrast,
Het portret van een der beren
Die je trouw heeft opgepast.
Primitieve bosbivakken
Met een tentzeil dat steeds lekt;
En een leger semoet api
Dat juist door je bivak trekt.

Soms een badak of een python
Die je in zijn slaapje stoort,
In die eeuwenoude bossen
Waar je zelfs de stilte hoort.
Dan weer zie je je daar sjouwen
Langs een olifantenpad,
Trappend in een warme bolus
Waar je eerst geen erg in had.

Je ruikt drooggerookte kleren
Waar je daaglijks weer in kroop,
En je voelt de tropenregen
Die soms langs je body droop.
In gedachten sta je ergens
Bij een pas gedolven graf
Van een van je dardenellen
Die voor jou zijn leven gaf.

En je ziet de kleine posten
Met de driekleur voor de wacht,
Waar je zoveel goede jaren
Bij ons korps hebt doorgebracht;
Waar je leefde met je mannen,
Samen delend in de smart.
In dat land van zon en palmen
Dat je bond met heel je hart.

Ja wij mochten veel beleven
Bij het korps marechaussee,
En een schat herinneringen
Namen wij van Atjeh mee.
Och, zo gaat het kameraden,
Wat voorbij is neemt geen keer;
Onze oude Atjeh jaren
Komen nimmer, nimmer weer.

Maar al zijn wij dan ook dankbaar
Voor wat eenmaal is geweest,
Toch hangt er een waas van weemoed
Over dit herdenkingsfeest.
Atjeh ging voor ons verloren
En ons oude korps verdween
Maar de naam die wij verwierven
Blijft bewaard, door d'eeuwen heen.

Laten wij dan blijde wezen,
Trots is zulk een ijdel woord,
Dat w'in onze Atjeh jaren
Tot dat korps hebben behoord!
Laat ons daarbij ook gedenken
Zij die reeds zijn heengegaan
Maar die toch, in ons' verbeelding
Nóg aan onze zijde staan.

Trouwe makers, Atjeh-vrienden,
Die wij maakten voor altijd
En aan wie thans hier aan tafel
Een gedachte zij gewijd.

En nu makers, heft de glazen!
Djangan takoet, ramai-ramai!
Soerak-soerak tiga kali
Boeat anak marsosé!

April 1950

Jaf

Aan het K N I L , overleden op 26 juli 1950

De tropenzon daalt, zacht zweeft een kalong door
de lucht.

Men hoort de stilte, geen enkel gerucht.

Als dan de koperen ploert aan de einder verdwijnt,
Ginds, waar het nog even licht is, een leger ver-
schijnt.

Tamboer bekleed uw trom met floers en sla een rof-
fel dof en zacht,
Want daarginder wordt een kameraad naar zijn graf
gebracht.

Trompetter blass "geef acht" voor de laatste keer
Want wat daar voorbij trekt keert nimmer weer.

Wie zijn het die aan het hoofd van die schimmen-
stoet rijden?

Daar gaat Karel Eenoog, generaal van der Heijden.

En plechtig en fier schrijdt de Faam aan zijn zij

Want met haar trekt het Indisch leger voorbij.

Nog één maal komen ze van overal uit hun graf

En van Heutzs neemt de laatste parade af.

Ziet, daar gaat Köhler, van Swieten, Swart en van

Daalen

Een oneindige stoet van slechts kolonialen.

Daar wordt ook van Ham stervend in een tandoe ge-
sjuwd

En is dat niet Spoor op wie onze laatste hoop was
gebouwd?

Omringd door Jannen, Kromo's en Ambonezen,
Soldaten uit Timor en Menadonezen.

En wie lopen er met hen mee?

Hoeden af! Dat is de marechaussee!

Trompetter blaas nu het Wilhelmus van Nassouwen
Als laatste groet aan al die getrouwen.

En dan klinkt het uit alle dessa's in Indië heel
zacht:

Dank broeders, ge hebt ons rust en vrede gebracht.

Vaarwel K N I L , strijdend trok ge door oerwoud
en sawah's heen,

Om thans te verdwijnen in de modder van 't Maarse-
veen!

Augustus 1950

J Fabius

Welkomstlied voor luitenant generaal
G J Berenschot, legercommandant, bij
diens bezoek aan Koetaradja op 2 april
1940 ter gelegenheid van het 50-jarig
bestaan van het Korps Marechaussee.

Selamatlah, selamat datanglah,
Selamat toankoe.
Anak marsosé serta toean opsir
Terima toean dengan ramai dan plesir.

Boeka pintoe

Nona-é, nona-é

Boeka pintoe beta masoek

Ada orang lihat beta

Ada andjing gonggong beta

Kasih saroeng beta tidoer

Bantal satoe kepalanja doea

Tjioem kiri tjioem kanan

Sorong kiri sorong kanan

't Is terlaloe marsosé

J. Fabius

Jaf - J A Fleischer - als eerste
luitenant der marechaussee.

Kasihān

'k Wil voor u een liedje zingen, kasihan
Over oude herinneringen, kasihan
Over al die goede jaren
Toen wij nog in Atjeh waren
In bivak of de hoetan, kasihan
O, hoe heerlijk was het leven, kasihan
Daar in Atjeh's groene dreven kasihan
Waar je dagenlang kon trotten
Door de goenoengs en de tjotten,
Van Meulaboh tot de Blang, kasihan
Waar je door de blubber zakte, kasihan
Zwoegde door een alang-vlakte kasihan
Waar de bakoe heerlijk geurde
En je vaak je kleren scheurde
Aan de doeri's van rotan, kasihan
Waar je door de kali's sjouwde kasihan
En je bosbivakjes bouwde kasihan
Waar j'in wouden en ravijnen
Dagenlang geen zon zag schijnen,
Daar kwam nooit een einde an kasihan

Waar een beer je potje kookte,   kasihan
En je shag van Nelle rookte,   kasihan
Waar w'een flinke borrel dronken
En bier Koentji werd geschonken
Bij elk feest of selamatan   kasihan

Maar er waren ook bezwaren   kasihan
Die niet al te prettig waren,   kasihan
Zo moest je er tegen kennen
In de kampongs te gewinnen
Aan de lucht van doerian   kasihan

Als je met d'Atjehtram een reisje
maakte   kasihan

En zo'n sloeber in je buurt ge-
raakte   kasihan
Hield je hem goed in de smiezen
Want zo'n rentjong in de liezen
Nou, daar hed je tachtig van,   kasihan

Ook moest je je er voor hoeden   kasihan
Je met zaken te bemoeien,   kasihan
Die 't civiel bestuur betroffen
Want die moest je laten sloffen,
Dat was niet je bahagian,   kasihan

En zo blijven van die jaren   kasihan
Wij nog in de geest bewaren,   kasihan
Al die beelden uit die streken
Die voor ons vast nooit verbleken
Want ons hart dat hangt daar-an   kasihan
Atjeh ging voor ons verloren   kasihan
Nooit zal men de stem meer horen   kasihan
Van de brave maniseërs
In het land van de Atjehers,
't Is er nu een reuze pan   kasihan

April 1950   Jaf

Opdracht

voor korporaal Kromodikoro, ridder MWO, en zijn
makkers, de deputatie die het Indische leger ver-
tegenwoordigt aan het graf van J B van Heutsz

En, Kromodikoro, wanneer je daarginds
In 't land dat hem haast had vergeten,
Aan 't graf van de grootste regeerder zult staan
Die Indië ooit heeft bezeten,
Wanneer je dan rondom je makkers en jou,
Gebogen, verformfaaid en pover,
Die grijze figuren van vroeger ziet staan,
Breng hun onze hulde dan over!

Zij hebben naast hem hier een wereld gemaakt
En donkere landen ontsloten,
Alleen door hun wil die uit zijn wil ontsproot;
Zij bleven de stille genoten!
Zij waren de mannen die niet meer bestaan
En ook niet meer worden geboren,
Met hen ging er meer dan een leus, ging een zaak
Voor eeuwig en altoos verloren.

En, Kromodikoro, wanneer rond dat graf
Het redenaarsvuur wordt ontstoken,
Wanneer dan door velen in bloemrijke taal
Verheven en schoon wordt gesproken
En men aan dat graf ook tenslotte waardeert
Dat wat men vergat bij zijn leven,
Breng dan met je makkers het stille saluut
Dat meer dan een woord is gebleven.

Breng dan namens allen die hier en die ginds
Nog slechts in herinnering leven:
Soldaten, bestuurders - les vieux de la vieille -
Die eenzaam zijn achtergebleven;
Die nu in hun leunstoel, alleen voor hun haard,
Slechts daden van vroeger verdromen,
Dat stille saluut geldt hun meester, een man
Zoals er geen een meer zal komen!

Juni 1927

Brammetje

Aan de oud-officieren van het
Korps Marechaussee te voet
van Atjeh en Onderhorigheden

Waarde vrienden, korpsgenoten,
Weer is er een jaar voorbij.
En, hoe zeer wij dit betreuren,
Immer dunner wordt de rij
Van de indische officieren,
Die eens bij de marechaussee
Door de dichte bossen zwierven
Van de rimboe in Atjeh.

Velen onzer kameraden
Zijn, voor goed, reeds heengegaan.
En dan zijn er ook, in leven,
Die niet langer naast ons staan.
Het contact met deze makers
Uit onze oude Atjeh tijd,
Raakten w'in de loop der jaren
Door omstandigheden kwijt.

Sommigen zijn onverschillig,
Blijven liever rustig thuis.
Of wel, niet in staat te komen;
Toenggoeh mati in hun huis.

Maar al wordt ons clubje kleiner
En al worden wij ook oud,
't Is nog steeds de vroeg're korpsgeest
Die ons trouw tezamen houdt.

Die ons met de jongere makkers
Nóg als kameraad verbindt
En in hun en onze harten
Nog altijd zijn weerklank vindt.
Wat wij allen eens beleefden
In dat verre Atjeh land
Leidde tot een grote eenheid
En een hechte vriendenband.

Tussen alle officieren
Van het korps der marachaussee,
Die ook thans weer eens getuigen
Van hun liefde voor Atjeh.
En tot slot nu, kameraden,
Dja keunoë en drink een keer
Op de geest en de traditie
Bij ons keurkorps van weleer.

April 1951 Jaf

De Manisé

Hoe komt het dat de manisé
Ons altijd zo bekoorde?
Vanwaar die vreugde en die trots
Dat wij daartoe behoorden?
De vraag komt weleens bij ons op
Wat moest het toch beduiden
Dat ons in Atjeh toch zo trok?
En het antwoord moge luiden
Omdat het korps der manisé
Een korps was van traditie.
Je diende daarbij met plezier
Met geestdrift en ambitie.
Je voelde hoe je met elkaar
Een naam had op te houwen
En hoe je daar, van hoog tot laag,
Steeds op elkaar kon bouwen.
Je voelde hoe een sterke band
Je daarbij samen snoerde
Die tot een hechte broederschap
En grote eenheid voerde.
Die eenheid was de Manisé
Dat keurkorps van soldaten
Waar nu de Atjehers nog steeds
Met groot ontzag van praten.
Dit is de reden dat nog thans
Als wij aan Atjeh denken,

Herinneringen aan de manisé
Ons zo'n voldoening schenken.
Dan denken wij aan onze jeugd
Vol levenslust en vreugde;
Aan makkers vol van overmoed
Maar ook soldaten deugden.
Aan goede vriendschap ons betoond,
Aan steun in donkere dagen
Wanneer je soms - en nooit vergeefs -
Om raad of hulp kwam vragen.
Dan slaat de weemoed je om het hart,
Je zit maar stil te dromen
Van een voltooid verleden tijd
Die nooit terug zal komen.
Maar wat er ook veranderd is
En waar wij thans ook leven,
De band die ons eens samen bond
Is als vanouds gebleven.
Wij voelen ons nóg manisé
Tezaam in trouw verbonden,
Die eenmaal allen bij dit korps
Hun lotsbestemming vonden!

April 1951

Jaf

Mina

Mijn Mina dat is toch zo'n fijne,
Zo zwart as me lere kist.
Ze is bagoes betoel, d'r is niks an loos
Of anders dan heb ik me erg vergist.
Ze scharrelt nooit met een ander,
Ze beduvelt me voor geen cent.
En ze noemt me steeds Hatikoe
Op de dagen van traktement!

Mijn Mina dat is toch zo'n taaie,
Zo proper, zo keurig, zo net.
Ze is wel niet jong maar pienter en goed.
Een pietsie te klein en een pietsie te vet.
Ze kookt er een enak potje,
Ze heeft soms praats voor tien
En als ik een keertje maboek ben
Dan haalt ze me uit de kantien.

Mijn Mina dat is toch zo'n gare,
Je staat er gewoon van versteld;
Ze is zuinig als wat en op haar kabaai
Daar heeft ze tien gouden pondjes gespeld.
Ze wast en ze stopt m'n sokken,
Ze strijkt m'n pakean,
Me hempies en me broeken,
En naait er knopen an.

Mijn Mina dat is toch zo'n beste,
Betoel een juweel van een njai.
Ze sapoet de vloer, houdt m'n tempatje schoon;
Gaat rustig d'r gang en maakt nooit lawaai.
Ik zou d'r niet willen missen,
Geloof me, voor geen geld,
Omdat ik zo op mijn manier
Op Mina ben gesteld.

En as ze me straks pensioneren
Dan zeg ik tot Mina: Tabeh,
Selamat tinggal hoor meid, zoek een andere Jan,
Ik mot weer naar huis en je kunt er niet mee.
Dan zeg ik haar terima kasih
Voor wat ze heeft gedaan,
Voor 't beetje licht en zonneshijn
Dat ze bracht in mijn bestaan.

En as ik dan later in Bronbeek
M'n laatste tuniekje verslijt,
Dan staar ik terug op m'n Atjeh verblijf,
Op de jaren met Mina, die prachtige meid.
Ja, ik zal haar betoel gedenken
Tot ik mijn ogen sluit
En hiermee, beste vrienden,
Is Jan z'n liedje uit!

April 1951

Jaf

Opgedragen aan de wapenbroeders

Vrienden,

Weer is er een jaar verstreken

En opnieuw klonk het bevel,

Om hier bij elkaar te komen

Op dit jaarlijkse appél.

En zo zijn wij dan op heden

Hier bij deze koempoelan,

Weer als manisé tezamen

Zij 't in burger pakean.

Makkers, 'k neem u in gedachten

Thans een ogenblikje mee

Naar het land daar in de verte,

Eens 't domein der mar'chaussee.

Naar het Atjeh onzer dagen

Waar aan 't groene palmenstrand

Toen ons rood-wit-blauw nog waaide

Als symbool van Nederland.

Waar tot in de diepste rimboe

Ons gezag en onze macht,

Na verwoede strijd, tenslotte,

Weder rust en vrede bracht.

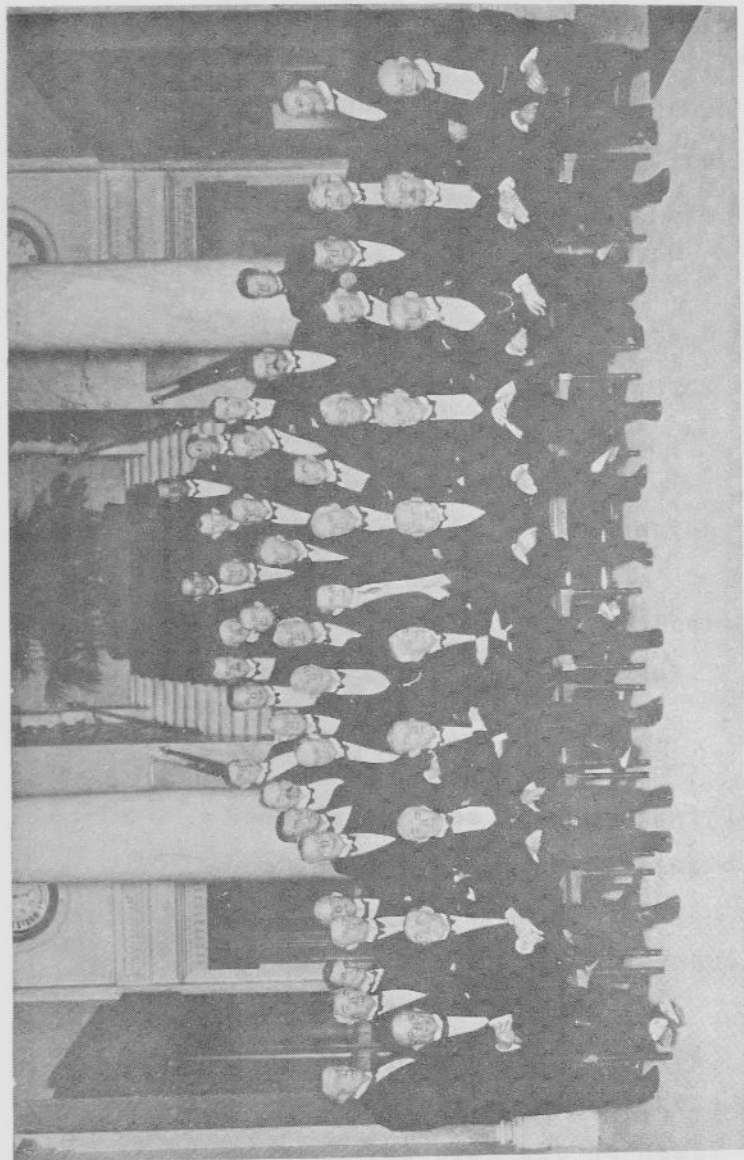
Waar wij allen vele jaren,

Soms in grote eenzaamheid,

Onze militaire plicht vervulden

In die goede oude tijd.

Oud-marechaussee officieren op 2 april 1930 in "de Witte"
te 's-Gravenhage bijeen, ter herdenking van het 40-jarig
bestaan van het korps.

Weet ge nog hoe wij daar zaten
In een streng bewaakt bivak
En, daarbuiten op patrouille,
In een tent met zeildoek dak?
Hoe wij trokken door de vlakten,
Over goenoengs, in het bos,
Met hoog opgestroopte mouwen
En de stijve kragen los?

Hoe wij door de paja sjokten
Wakend voor het minst gerucht
En wij onderweg genoten
Van de bakoe-bakoe lucht?
Hoe wij moeizaam paden kaptten
Door de rotan doeri heen
En wij ijverig sporen zochten
Van een bende die verdween?

Weet ge nog hoe je dan dikwijls
Door die sloebers werd beloerd
En in de verkeerde richting
Op een dwaalspoor werd gevoerd?
Hoe je soms in hinderlagen
Door de njamoeks werd gepest
En je vaak bij nacht en ontij
Opgeschrikt werd uit je nest?

Hoe je kampoengs ging belabberen
Bij het opgaan van de zon
En je op je lijf de patjets
Bij dozijnen tellen kon?
Hoe je door de kali's plensde
Soms van 's morgens vroeg tot laat,
Met koetoe air tussen je tenen
En aan je lijf geen droge draad?

Hoe je na een zware dagmars
In een koele aloer dook
En je natte kleren droogde
Bij een vuurtje, in de rook?
Hoe je badak sporen volgde
Door het maagdelijke woud
En je je in 't bos tegoed deed
Aan een malse hertebout?

Hoe je vis ving in de kolams
Ergens bij een bovenstroom
En je varkens schoot of tijgers
Veilig zittend in een boom?
Hoe je in de rimboe uitkeek
Naar de trots van Sumatra
Naar de grootste bloem der aarde
Ofwel de rafflesia?

Hoe je olifanten neerschoot
Staande midden in zo'n troep,
Bij gebrek aan hoger doelen:
Pang Rebo of Pang Akoep?
Hoe je soms tot aan de nek toe
In de vuile blubber zat
En je 't vege lijf moest redden
Voor een valboom op je pad?

Hoe vermoeid je je soms voelde
In je schamel nachtverblijf
En je eens een python snapte
Met een varken in zijn lijf?
Hoe je op die apen vloekte,
Blaffend in het bladerdek,
En je, tevergeefs, om hulp riep
Met tien tawons in je nek?

Hoe j'een honingbeer zag sollen
Met twee jonkies om zich heen
En je'n orang oetan aanschoot
Die bleef hangen aan zijn teen?
Hoe je soms een schubdier aantrof
Midden in een mierennest
En een klapper uit de boom viel
Bijna bovenop je test?

Hoe je soms een walang kopoh
Door de bomen vliegen zag
En je op een kidang trapte
Die in 't bos te slapen lag?
Hoe je 'n toekan hoorde krijsen
Ergens heel hoog in de lucht
En je 'n wilde pauw zag scheren
In zijn majestueuze vlucht?

Hoe je vaak de stilte hoorde
In het oerbos om je heen
En je soms diep in de rimboe
Als totaal verloren scheen?
Hoe gedrukt je je dan voelde,
Hoe verlaten en hoe klein
En je je ervan bewust was
Slechts een nietig mens te zijn?

Hoe je honger hebt geleden
Als de tocht geen einde nam,
En hoe blij je dan kon wezen
Als je op een ladang kwam?
Hoe je op kompas moest lopen
Door een onbekend gebied
En je dan na uren dwalen
Weer op 't zelfde plekje stiet?

Hoe je dikwijls profiteerde
Van een olifantepad
Dat de kudde door de hoetan
Als voor jou geschapen had?
Hoe je uren liep te broeien
Door een alang-alang veld
En je vaak door rode mieren
Of door aga's werd gekweld?

Hoe je stekelvarken-pennen
Meebracht voor de kind'ren thuis
En diverse jacht trofeeën
Ter versiering van je huis?
Hoe je schildpadeieren raapte
In een kuiltje aan het strand
En je in de bergen thuis was
Als een gems in Zwitserland?

Hoe je in de regentijden
Snakte naar een beetje zon
En je door een flinke bandjir
Soms geen stap meer verder kon?
Hoe je in de tropenregen
Soms geen handbreed voor je zag
En in 't bos de bliksem insloeg
Met een daverende slag?

Hoe je angstig balanceerde
Op een rotan kabelbrug
En je mensen nooit versaagden
Met'al die barang op hun rug?
Hoe je soms voor bivak maken
Nergens een goed plekje vond
En geen water om te koken
In geen mijlen in het rond?

Hoe je in de donk're bossen
Vaak geen sprankje zonlicht zag
En j'amechtig van het klimmen
Soms op apegapen lag?
Hoe je deelde met je mannen
En je beren, lief en leed
En met hen in zware tijden
Menig bang kwartiertje sleet?

Hoe je opschoot met die beren
Ieder op zijn eigen wijs
En ze toesprak met taheen baroe
In je allerschoonst maleis?
Hoe je lijfbeer voor je zorgde,
Altijd stond hij voor je klaar,
En hoe je die man vertrouwde
Ook al was hij moordenaar?

Hoe je voor je mensen opkwam
Als een vader voor zijn kroost
En je hen bij smart en ziekte
Hebt geholpen en getroost?
Hoe je vaak voor dokter speelde,
En soms heus niet voor de grap,
Slechts gesteund door je ervaring
En een oude bobberlap?

Hoe je als genist fungeerde
En ook als kantinebaas
En geheime fondsen aanhield
Voor Nieuwjaar en Sinterklaas?
Hoe je 'n moestuin aan ging leggen
Ten gerief van allemaal
En een nest met biggen fokte
In je eigen varkenskraal?

Hoe je klapperbomen plantte
Om 't bivak voor nageslacht
Die prompt weder door collega's
Later werden omgebracht?
Hoe je shag van Nelle rookte
Zelf gerold met Club papier
En je dorst met Nightcap leste
Of met split en Koentje bier?

Hoe je je kon amuseren
Op een feest der manisé's
Met de boeroeng kènèh kènèh
Of de koeda kèpang race?
Bij de felle tjekalele
Met zijn gillende gekrijs
En die ellenlange pantoens
Op een oude krontjong wijs?

Hoe je vaak een poedel gooide
Op een wrakke kegelbaan
En bij driemaal alle negen
Je naam dan aan een balk kwam staan?
Hoe je paas- en kerstfeest vierde
Met een saté kambing fuif,
Daarna snert of bruine bonen
Met een vette varkenskluiif?

Hoe je veertien pond uitdeelde
's Morgens vroeg op het rapport
Toen een boedjang met een bini
Van een ander werd gesnord?
Hoe de wacht de bel liet luiden
Als een soort alarmsignaal,
Zodra er een brigade thuis kwam
Ter voorkoming van schandaal?

Hoe je 't land had aan de rompslomp
Van de paperassenboel
En weer gauw de rimboe in ging
Met een opgelucht gevoel?
Hoe gelukkig je je voelde
Met een bergwind langs je wang
Als je 'n koude neus ging halen
Op Takengon of de Blang?

Hoe gastvrij de makkers waren
Als je op hun posten kwam,
Hoe je altijd op moest passen
Als je reisde met de tram?
Hoe je soms eerbiedig stilstond
Met een diep ontroerd gemoed
Bij de graven en de beelden
Op het kerkhof van Peutjoet?

Bij de poort met al die namen
Uit die veel bewogen tijd
Toen er zoveel offers vielen
In die felle kafir strijd?
Al die oude Atjeh beelden
Van hoe 't vroeger is geweest
Staan ons op een dag als deze
Weder helder voor de geest.

En al komen wij ook allen
In dat land nooit meer terug,
De herinnering aan dit alles
Blijft en die verbleekt niet vlug.
't Is soms of je al die streken
Van dit land weer voor je ziet
Met zijn vlakke groene kusten
En de bergen in 't verschiet.

Met zijn mensen en zijn dieren
In die prachtige natuur
Die ons haar geheim onthulde
In zo menig avontuur.
Was het wonder dat wij allen
Zoveel hielden van dit land,
Waar w'ons aan verbonden voelden
Met een onverbreekbare band?

Ja de liefde, waarde vrienden,
Voor dit land blijft iets apart
In een afgesloten hoekje
Ergens heel diep in ons hart.
Laten wij daarom getuigen
Met een dronk op oud-Atjeh,
Op de tijd toen wij nog dienden
Bij het Korps der Marechaussee!

April 1952 Jaf

Kolé kolé

Kolé kolé, arombai kolé,
Tanah Ambon soedah djaoeh
Arombai kolé.
Siboek siboeck angin oetara
Tarik lajar dalam perahoe,
Angin datang haroes bawa
Kami semoea ke tanah djaoeh.
Manisé manisé,
Soedah terlaloe manisé.
Sago santan dengan goela,
Soedah terlaloe manisé.
Kolé kolé, arombai kolé,
Tanah Ambon soedah djaoeh,
Arombai, kolé.

Peutjoet

Op 't kerkhof te Peutjoet
Daar liggen zij die braven.
Met militaire eer
Zijn zij daar eens begraven.

Hun namen staan gegrift
In fraaie marm'ren platen,
Aan d'ingang bij de poort
Die hen heeft doorgelaten.

Nu slapen zij daarginds
Bij de tjemarabomen
Die in de felle zon
Een ruisend liedje dromen.

Een liedje van voorheen,
Van zorg en strijd en lijden,
Van moed, beleid en trouw
In bange Atjeh tijden.

Welaan, rust thans in vree,
Gij oude Atjeh helden.
Wat gij voor dit land dee
Kan niemand u vergelden!

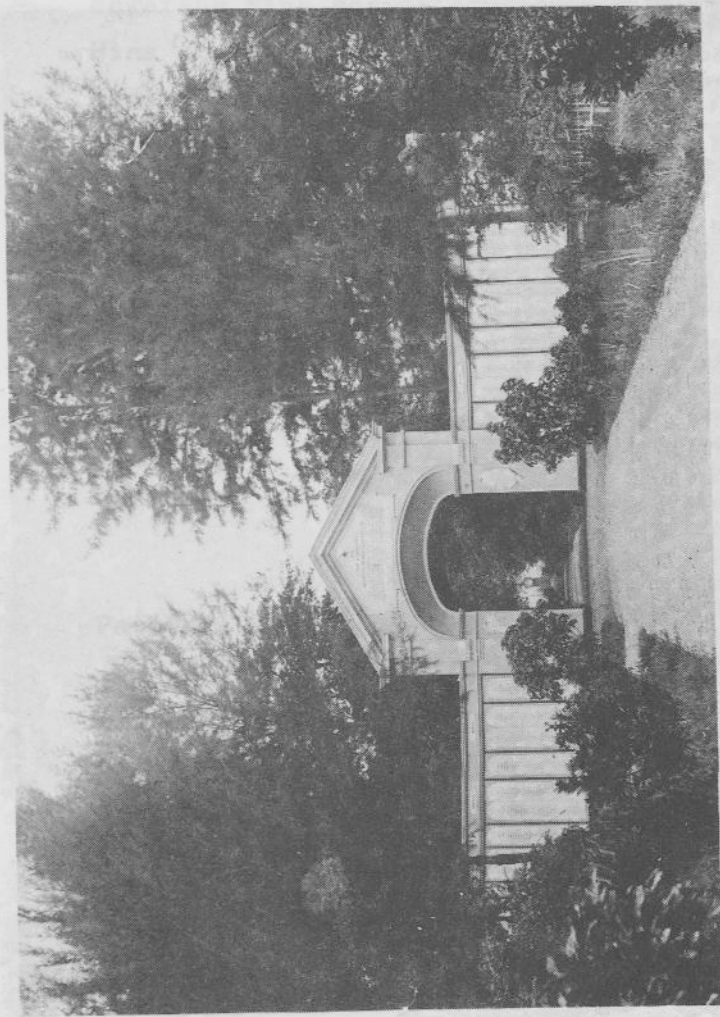
April 1953

Jaf

Nina met de hazelleij

Tempoel Nina met de hazelleij

Nina toerret naar Kopenhagen, 1930

Ingang erebegraafplaats Peutoet vóór 1930; het plan-
ters monument ontbreekt namelijk nog.
(Foto-archief Koninklijk instituut voor de tropen,
opname 726.8:22/28 N 27).

Mina met de hazelip

Tempolah Mina masih moeda
Mina toeroet sama korporaal belanda;
Sekarang Mina soedah toea
Mina toeroet sama sepandri djawa!
Mina met de hazelip,
Hari-hari tjoetji blik,
Lima hari satoe ketip.

Patrouillegang

Zeven tjotten en een berg
Dat is niet erg, dat is niet erg.
Maar zeven bergen en een tjot,
Je loopt je rot, je loopt je rot!

Marsosé

Marsosé, marsosé,
't Is terlaloe marsosé.
Hari-hari naik goenoeng
't Is terlaloe marsosé.

Marsosé, marsosé,
Hantem sadja marsosé.
Satoe mati ganti sepoeloeh
't Is terlaloe marsosé.

Marsosé, marsosé,
't Is terlaloe marsosé.
Hari-hari salah kelamboe
't Is terlaloe marsosé.

Marsosé, marsosé,
't Is terlaloe marsosé.
Hari-hari potong Atjeh
't Is terlaloe marsosé!

Hoera-hoera tjintjin
Hoera-hoera tjintjin,
Hoera-hoera lempar.
Kasih djalan tjintjin
Djangan-lah ditahan.
Ramai-ramai doedoek di djembatan
Lempar batoe seorang satoe,
Ramai-ramai doedoek di hadapan nona
Angkat pantoen seorang-lah satoe.
Olé olé rasa sajang rasa sajang badan-é
Rasa sajang rasa sajang bongso-é
Boeang badan ke roemah-lah tangga nona
Ingat boedjang, terlaloe manisé.

Brief uit de blubber

Nou stuur ik je Marietje lief
Gelijkertijd met deze brief
Een kiekje uit de modder.
Ik loop weer in een groene jas
Die eens vol lijn en taille was
Nou zit ie als een flodder.

Je ziet m'n tandoe, da's een bed
M'n piring rijst is klaar gezet
Vlak naast me op m'n blikken,
Met ikan grèh, da's zoute vis,
Dat nu m'n hele maaltijd is
Als we geen ajam strikken.

Marietje schrik er maar niet van
Al zeg ik het wat anders dan
Nu net een jaar geleden,
Toen we nog samen hand in hand
En ergens aan een heiderand
Als twee gelieven deden.

Als het nou strakjes donker wordt
En om de lamp een gareng snort
Dan drogen ze m'n kleren;
En met een vuile vatendoek
Hurkt Nahak ergens in een hoek
En naast de kettingberen.

En door de bomen van het bos
Daar lopen nou de geesten los
En ook de wilde beesten ...
En jij zit met een klokjeshoed,
Wat stond zo'n dingetje jou goed,
Nou hier en daar te feesten.

Ik las zoëven in de krant:
Nu leeft den Haag weer aan het strand
't Is druk in de rotonde ...
Ik zag je lopen langs de pier
En ik zit in m'n eentje hier
Marietje, is 't geen zonde?

Nou zit ik hier en daar zit jij
Wat is dat vergeleken bij
De tijd toen ik jou kuste?
Enfin, jij hebt misschien gedacht
Da's nou toch eten voor de wacht ..

.....

Toch is het of je even lacht
Marietje, wel te rusten!

Brammetje

Vrienden

Veel verdween er uit ons leven,
Is veranderd of vergaan.
En er kwam een grote omkeer
In ons dagelijks bestaan.
Maar wat ons nog is gebleven,
Iets wat nooit verloren ging,
In de loop van al die jaren
Dat is de herinnering.

Die herinnering aan vroeger
Aan die onbezorgde tijd,
Van gezonde levensvreugde,
Dankbaar werk en vrolijkheid.
De herinnering aan ons leven
In dat groene palmenland,
Dat wij allen eens beschouwden
Als ons tweede vaderland.

Waar wij toen een taak vervulden,
Ook al was ons aandeel klein,
En wij rust en orde brachten
In de chaos van voorheen.
Waar wij onze bruine broeders
Niet beschouwden als een beest
Maar waar vele inboorlingen
Onze vrienden zijn geweest.

Waar wij vele jaren dienden,
Weliswaar als k'loniaal
Maar, zover in ons vermogen,
In 't belang van allemaal.
't Land waarvan we gingen houden
En speciaal 't gewest Atjeh,
Het domein der rimboelopers
Het domein der marechaussee!

Met zijn blangs en hoge tjotten
En zijn ondoordringbaar woud,
Waar wij onze paden kaptten
Door het woeste onderhout.
Met zijn aloers en ravijnen
En zijn rijke dierenschat,
Met zijn bakoe's en zijn paja's
Waar je tot je buik in zat.

Met zijn alang-alang vlakten,
Waar de lucht te trillen stond
En men uren in de omtrek
Zelfs geen plekje schaduw vond.
Met zijn eeuwenoude bomen,
Soms met donderend geweld
In het oerbos door de bliksem
Als een strohalm neergeveld.

Met z'n wank'le rotan bruggen,
Zwiepend langs de waterkant.
En zijn ruisende tjemara's
Op de blangs en langs het strand.
Met zijn patjets en muskieten,
Als een stofwolk om je heen
En met pijnlijke koetoe air
Branderig, jeukend aan je teen.

Met zijn afgebrande ladangs,
Met zijn katjang kedeleh.
En zijn kopi toebroek fuiven
Op een smerige keudé
Met zijn vriendelijke kampongs
Waar je in de avondstond,
Veilig, hoog in de meunasa
Een geruste slaapplaats vond.

Met zijn moedige bevolking
Die daarginds van laag tot hoog,
Voor gezag van onze wapens
Slechts de fiere hoofden boog.
Met de wonderlijke charme
Van zijn prachtige natuur,
Waar in wij heel wat beleefden
Bij zo menig avontuur.

En nu is dit-al verleden,
't Oude vuur is wat geblust,
Maar nog vaak gaan onz' gedachten
Naar die verre groene kust.
Waar wij zoveel achterlieten
Wat ons dierbaar was en goed,
En wat onverminderd voortleeft
In ons hart en ons gemoed.

Vrienden laat ons dan gedenken,
Samen bij dit jaarlijks feest,
Hoe wij eens in Atjeh leefden
En hoe fijn dat is geweest.
Kameraden heft de glazen,
Minoemlah, ramai ramai,
Branilah en djangan takoet
't Is terlaloe marsosé!

April 1954 Jaf

Een schier eindeloos lied wordt gevormd door de gezongen pantoens, een dichtvorm van vier regels bestaande uit twee helften van twee regels die niet met elkaar in verband staan doch waarvan de eerste twee regels vaak door de klank zinspelen op de inhoud van de laatste regels.

Tussen twee pantoens werd dit refrein gezongen.

Rasa sajang-é, rasa sajang badan-é
E lihat dari djaoeh, poera-poera tidak maoe!

Enkele bekende pantoens

Djangan potonglah ayam poetih,
Ajam poetih boeloenja merah.
Djangan tjioemlah nona poetih,
Nona poetih pipinja merah!

Rasa sajang-é, rasa sajang badan-é,
E lihat dari djoeh, poera-poera tidak maoe.

Soempit, soempit, soempit boeroeng,
Soempit boeroeng di papaja.
Ajo nona djangan moeroeng,
Sama-sama masoek di paja!

Rasa sajang-é, rasa sajang badan-é,
E lihat dari djaoeh, poera-poera tidak maoe.

Dari Tangsé pergi ke Geumpang,
Doeloe-doeloe dia naik gadjah.
Marsosé dari sekarang,
Naik motor, lihat di katja!

Rasa sajang-é, rasa sajang badan-é,
E lihat dari djaoeh, poera-poera tidak maoe.

De marechaussee's van het detachement Geumpang,
brigade 10, 11 en 12 van de 4e divisie, gebruik-
ten de melodie van de pantoen ook voor het

Detachementslied Geumpang

Brigade sepoeloeh main lajangan,
Brigade sebelas tarik kenang.
Brigade doeabelas pegang goeloengan,
Brigade semoea soedah senang!

De befaamde rimboelopers van Koeala Bhee
waren ongetwijfeld veel moderner! Zij ko-
zen de melodie van: It's a sin to tell a
lie!

Detachementslied Koeala Bhee

Marsosé, Koeala Bhee di Atjeh,

Koeala Bhee, tweede divisie.

Keloear siang, malam, pagi, soré,

Akan tambah gagahnja marsosé!

Koeala Bhee, marsosé di Atjeh,

Pikoel spekzak, karabijn dan klewang,

Masoek paja, masoek rimba,

Marsosé Koeala Bhee di Atjeh!

Hela hela rotan

Hela hela rotan-é rotan-é,

Tipa djawa djawa-é berboenji.

Rotan rotan soedah poetoës soedah poetoës

Oedjoeng doea doea bakoe dapat,

Rotan rotan soedah poetoës soedah poetoës

Oedjoeng doea doea bakoe dapat!

Mari poelang

Mari poelang, mari poelang taman-é,
Mari poelang, mari poelang taman-é.
Sekarang waktoe soedah datang,
Mari poelang, mari poelang taman-é.

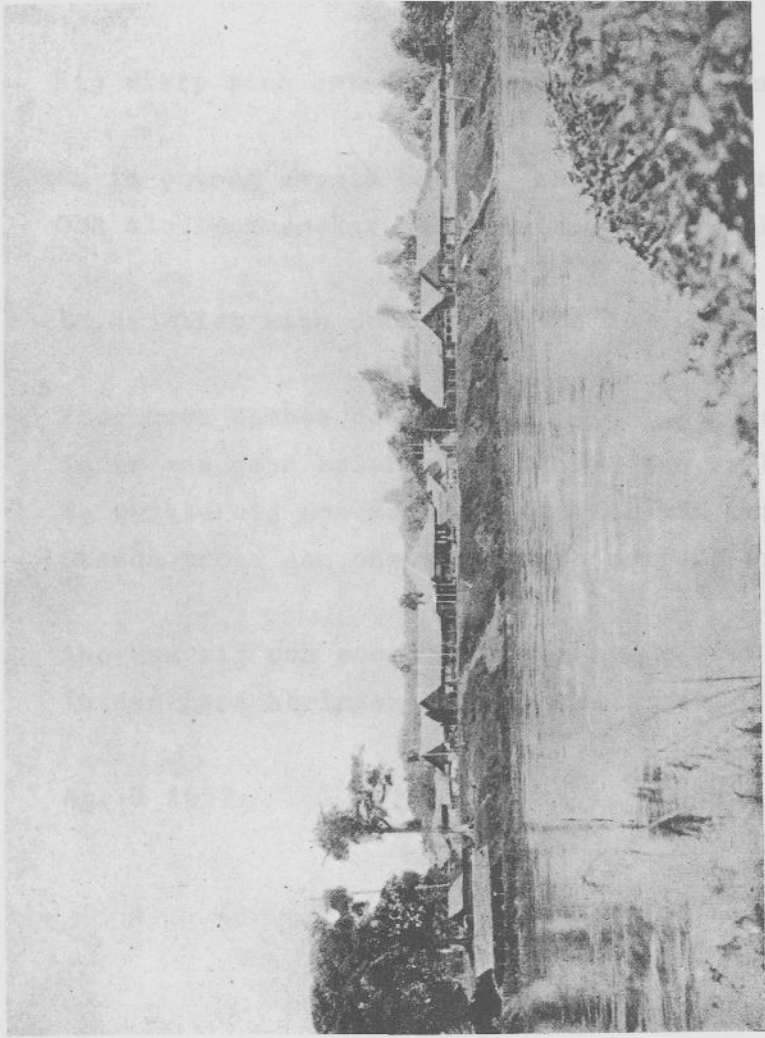
Hampir malam, hampir malam, membakar doepa,
Sapoe tangan, sapoe tangan djatoeh di loempoer,
Bagaimana bisa koe loepa,
Bisa sebentar, bisa sebentar waktoe tidoer.

Mari poelang, mari poelang taman-é,
Mari poelang, mari poelang taman-é,
Sekarang waktoelah soedah datang,
Mari poelang, mari poelang taman-é.

Dit is het lied van de 1e divisie mare-
chaussee; de melodie is dezelfde als die
van het refrein van het korpslied.

Atjeh-marechaussee

Een Atjeh-marechaussee was een rimboe soldaat,
Waarvan er, helaas, thans geen een meer bestaat.
Hij behoorde tot de beste soldaten van onze in-
dische armee
En bracht orde en rust in het roerige Atjeh.
Gevaar bij een actie was zijn leven en lust
En hij was zich zijn waarde volkomen bewust.
Wel was hij wat ijdel en geurde hij graag
Met de vuurrode patjes die hij droeg op zijn
kraag.
Deze patjes, in de wandeling bloedvingers gehe-
ten,
Zal men ginds in Atjeh niet spoedig vergeten!
Zij brachten daar schrik en ontzag bij de lieden
Die, met groot fanatisme, verzet bleven bieden.
En die het, tenslotte, alleen konden verdragen
Door een zó dapper korps als de Marechaussee te
zijn verslagen.
Zo'n Atjeh-marechaussee was gewoonlijk niet mals,
Zijn talisman was een rode zakdoek om zijn hals.
Hoewel naijverige tongen soms wilden beweren
Dat hij daarmee de vijand wilde imponeren,
Is het een feit dat hij, zowel met als zonder
die rode das,
Een zeer goed soldaat en bijzonder dapper was.
Zijn "brani mati" was beslist geen holle frase,

Het bivak Kocala Bhèè aan de Kroefing Wója (Meulaboh) 1904.

Als het ging om de eer van zijn korps en zijn
bazen.
Gehecht aan zijn meerdere en steeds borg voor
diens leven,
Bleek hij daarvoor bereid zelfs het zijne te ge-
ven.
Hij wierp zich gewoonlijk in 't heetst van de
strijd
En in potong kepala had hij een grote vaardigheid.
Ook als spoorzoeker behoorde hij tot de allerbes-
ten
En hij liet zich door niets van zo'n bekasje af-
pesten.
Voor geen bamboe doeri ging hij een stapje op zij
En er was geen belabbering of hij was er bij!
Zo werkte hij mee aan de vestiging van ons gezag,
Steeds trouw aan ons vaandel en de rood-wit-blauwe
vlag.
Aan hem zij een woord hier van hulde gewijd,
In dankbare herinnering aan onze Atjehse tijd!

April 1957

Jaf

Kasihah

'k Wil een simpel liedje zingen,   kasihan,
Over tempo doeloe dingen,   kasihan,
Die wij allen ondervonden
Toen wij nog in Atjeh stonden
In ons grijsgroen pakaiian,   kasihan.

Weet gij nog hoe wij marcheerden,   kasihan,
Door de rimboe patrouilleerden,   kasihan,
Met een handjevol soldaten
Die vol koetoe air zaten
En soms zonder makanan,   kasihan.

Hoe de kop'ren ploert kon stralen,   kasihan,
En wij uren konden dwalen,   kasihan,
Hoe wij door de kampongs sjokten
En in de meunasa's hokten
Waar het rook naar doerian,   kasihan.

Hoe de alang-alang broeide,   kasihan,
En de dorst je keel verschroeide,   kasihan,
Hoe wij over brugjes liepen
Die gevaarlijk gingen zwiepen
Want er zat geen leuning an,   kasihan.

Hoe wij door de struiken drongen,   kasihan,
Waar de patjets ons besprongen,   kasihan,
Waar de apen angstig brulden
En wij onze flessen vulden
Bij een kleine pantjoeran,   kasihan.

Hoe wij onze paden kaptten,   kasihan,
En wij soms naar adem haptten,   kasihan,
Als wij met verstijfde botten
Moeizaam klommen over tjotten
Ook al ging het dan pelan-pelan,   kasihan.

Hoe wij trokken door ravijnen,   kasihan,
Opgeschrikt door wilde zwijnen,   kasihan,
Hoe ons troepje adelborsten
Vaak de zwaarste lasten torsten
Zomaar, zonder schoenen an,   kasihan.

Hoe wij kali's overstaken,   kasihan,
Om uit de puree te raken,   kasihan,
Hoe een onweer zich ontlastte
En een bandjir ons verraste
Doornat kwamen wij dan an,   kasihan.

Hoe wij door de paja's plonsden, kasihan,
Waar de njamoeks tergend gonsden, kasihan,
Hoe wij soms in lorren liepen
En in schamele bivaks sliepen
Met een vuile slaapbroek an, kasihan.

Hoe wij van zweet en regen dropen, kasihan,
En onder lekke lajars kropen, kasihan,
Hoe verheugd wij dikwijls waren
Als de zon scheen door de blaren
Van de sombere hoetan, kasihan.

Hoe wij rijst met rijst verslonden, kasihan,
Die wij op de ladang vonden, kasihan,
Hoe wij vaak kinine slikten
En per dag één neutje pikten
Want meer zat er dan niet an, kasihan.

Hoe wij, vlug, een shagje rolden, kasihan,
En bij onze thuiskomst, holden, kasihan,
Waar als men ons op zag dagen
Gauw de tong-tong werd geslagen
Anders kwam er poepetan, kasihan.

Hoe w'op kleine posten zaten,   kasihan,
Soms heel eenzaam en verlaten,   kasihan,
Maar waar wij toch al die jaren
Steeds senang sekali waren
Want daar was je uit 't gedrang,   kasihan.

Hoe wij daar tahoen baroe vierden,   kasihan,
En de beren hevig tierden,   kasihan,
Als de jandoedel die zij kregen
Hen naar 't hoofd toe was gestegen
In hun versierde toetoeapan,   kasihan.

Hoe wij zeven pond uitdeelden,   kasihan,
En wij vaak voor dokter speelden,   kasihan,
Met behulp van bobberlappen
Kookten wij de heetste pappen
En die legden wij dan an,   kasihan.

Hoe wij voor de voeding waakten,   kasihan,
En wij fraaie moestuins maakten,   kasihan,
Die niet al te best floreerden,
Die de tjelengs ruïneerden
Want die hielden daar wel van,   kasihan.

Hoe wij sapi's gingen slachten,   kasihan,
Die een flinke duit opbrachten,   kasihan,
Voor een der geheime kassen
Waar je fijn uit bij kon passen
Ten gerief van alleman,   kasihan.

Hoe wij daar wat konden sparen,   kasihan,
En hoe gastvrij wij toen waren,   kasihan,
Als er tamoe's op hun tochten
Voor een rustdag, ons bezochten
Nou dan was er selamatan,   kasihan.

Dat zijn dingen uit ons leven,   kasihan,
Die ons steeds zijn bij gebleven,   kasihan,
Ogenschijnlijk kleine zaken
Die wij nog eens medemaken
In verbeelding, nu en dan,   kasihan.

En nu zijn wij oude heren,   kasihan,
Hebben niets meer te beweren,   kasihan,
In een lelijk bullepakkie
Zitten wij nu voor ons prakkie
Hier bij deze koempoelan,   kasihan.

Maar al zijn wij nu bd-ers,   kasihan,
Uit het land van de Atjehers,   kasihan,
Niemand onzer zal vergeten
Hoe hij daar eens heeft gezeten
In dat wonderschone lan(d)   kasihan.

Want de dagen in de rimboe,   kasihan,
In de paja en de oeloe,   kasihan,
Die ons zoveel vreugde brachten,
Leven voort in onz' gedachten
Daar komt nooit een einde an,   kasihan.

April 1957

Jaf

Een zekere Kees - de kleinste marechaussee
officier aller tijden - die er prat op ging
ook bij de Jannan te hebben gediend, had zo
zijn eigen versie.

Ga je 's avonds bioscopen,   kasihan,
Zie je duizend vrouwen lopen,   kasihan,
Vrouwen die hun neus op trekken
Als zij Jan Fuselier ontdekken,
In de Oost is niks gedaan,   kasihan.

Heb je je eigen rot gelopen, kasihan,
Heb je je poten kapot gelopen, kasihan,
Heb je je eigen rot gezweten
Krijg je rooie rijst te vreten,
In de Oost is niks gedaan, kasihan.

Heb je een bultzak vol met torren, kasihan,
Die je in je donder porren, kasihan,
Heb je een klamboe vol muskieten
Die je in de donder spritzen,
In de Oost is niks gedaan, kasihan.

En een njai, da's ook niet alles, kasihan,
Je raakt toch niet uit de dalles, kasihan,
Op de chambree heb je geen pret
Want je ligt alleen in bed,
In de Oost is niks gedaan, kasihan.

Renjaan, maréchaussée te Blang Kedjeren:
Een man van Groot Kei.

Olé sioh

Manakala beta sakit,

Hati beta tidak senang,

Doedoek moeroeng serta tangis,

Air mata toempah-lah.

Balik moeka kanan kiri,

Iboe bapa tidak ada-lah.

Siapa sempat toeloeng beta,

Beta ini asing-lah.

Refrein:

Olé sioh sajang-lah dilalé,

Apa tempo beta-lah kembali,

Ingat Ambon, tanah toempah darah

Lagi iboe, bapa dan saudara.

Ambon tanah jang koe tjinta,

Meski hina roepa moe,

Akan djika tidak koe loepa

Selama ada napaskoe.

Beta ingin akan poelang

Kalau pandjang oemoerkoe

Asal sadja Toehan sajang,

Serta ada dengan moe.

Refrein

Als een hollandse baas soms in een ietwat weemoedige stemming was, probeerde hij dit liedje wel eens te zingen.

Jan Fuselier

Als je zowat 18 jaar je tijd in Holland hebt ver-
knoeid,
Je centen hebt versnoeid, met meisjes hebt ge-
stoeid,
En lieve broers en zusjes gillen: "Weg met dat
schandaal"
Dan geef je je ouwe mens een zoen en wordt koloni-
aal.

Refrein:

't Mooie blauwe pakkie draag je dan met zwier.
Ach, 't soldaatje spelen geeft toch ook zijn ple-
zier.
Wordt de Oost ook je graf misschien,
Je wilt toch wel eens wat anders zien.

Als je met zo'n dertig anderen op de mailboot wordt
gestouwd,
Op je van Nelle kauwt, gesmoord en vloek verdouwd,
Maar je ziet dan om je heen nog zoveel toffe jon-
gens staan,
Dan wijkt 't verdriet en jank je niet om wat je
hebt gedaan.

Refrein:

't Mooie blauwe pakkie draag je dan met zwier,
Ach, 't soldaatje spelen geeft toch ook zijn plezier.

Wordt de Oost ook je graf misschien,
Je wilt toch wel eens wat anders zien.

Brief van Jan Fuselier aan zijn moeder

Kom Taaie, leg nou niet te mieren
Jij bent so vaardig met de pen
Schrijf jij es effe an me moeder
Omdat ik self niet schrijve ken
Vooruit schrijf op nou: Beste moeder
Je heb in lang weer niks gehoord
En denk misschien wel dat je jongen
Hier werd vermoord.

Je hoef niet ongerust te wese
Ik ben nog levend en gezond
Maar op patrouille, mot je wete
Daar raakte ik laatst wat gewond
Ik was allenig met de luitenant
Een endje ver vooruit gegaan
Toen stormde plotsling uit de rimboe
Een bende aan.

Ik nam se dalijk op m'n korrel
En schoot er een dwars door z'n bast
Ik prikte daarna nog zo'n kaffer
M'n bajonet in z'n ribbekast
De luitenant kwam toen te valle
Een sloeber sloeg hem naar z'n hoofd
Maar met de kolf heb ik die kerel
Z'n kop gekloofd.

Terwijl dat ik de luitenant redde
Kreeg ik een haal recht op me heen
Zo'n roetmop sloeg er met z'n klewang
Verdorie, bijna dwars doorheen
Toen kwam er hulp, de rest der sloebers
Die smeerde hem, 't was net op tijd
Want 'k werd so raar, ging van me selvers
En was me positieve kwijt

Da's alles, nou en voor dat grapje
Kreeg ik het ridder op m'n borst
Ik ben der selvers van geschrokken
Maar voel me trots gelijk een vorst
En nou mot ik je nog vertelle
As dat ik invalide ben
En dat se mijn gaan pensjeneren
Omdat ik niet meer diene ken

Se kenne me niet meer gebruike
Ik ben nou afgeëxerceerd
Want een van Jan zijn beste benen
Die hebbe se geampeteerd
Je hoef er heus niet om te huile
Der is geen bliksem an te doen
En daarvoor ben ik nou het ridder
En krijg ik een verhoogd pensioen.

Nou Taaie stop maar .... vele groeten
En zet er dan maar onderaan
Asdat ik gauw naar huis zal komme
Om nooit meer van der weg te gaan.

Magalang 1913 Jaf

De varkensjacht

Toen de school weer was begonnen

Sprak de juffrouw voor de klas:

Wie van jullie kan vertellen,

Waar hij met vakantie was;

Wie vertelt mij een verhaaltje

Wat hij maar het mooiste vond.

De juffrouw wacht een ogenblikje

En kijkt vragend in het rond.

Eindelijk na twee minuten

Sprak een stemmetje, heel zacht,

Ik juffrouw, ik wil vertellen

Van mijn pa zijn tjelengjacht.

Wah juffrouw daarginds in Krawang

Zijn er varkens, groot en klein

Als u wilt u kunt ze schieten

Maar niet zenuwachtig zijn.

Op een dag mijn pa met vrinden,

Pakt zijn spuit en gaat d'r op uit.

Ik mag mee met vet kaliber,

Als ik schiet geeft groot geluid.

Eerst lopen wij door de sawah's

Langs de galangans maar voort,

Doch wij zien geen enkel varken

En mijn pa zegt .... lelijk woord.

Eindelijk, na een paar uurtjes,

Adoeh, een varken groot betoel.

Ik roep: Pa een reuze kanjer.

Pa zegt: Jan hou jij je ~~vvv~~ mond.

Ik duik weg in alang-alang

En mijn hart gaat klop, klop, klop

Maar dan schiet mijn pa den varken

Met een kogel door zijn kop.

Ach schei uit, riep toen de juffrouw,

Jan mijn oren doen zo'n pijn.

Den varken is toch geen hollands;

Moet 't niet het varken zijn?

Nee juffrouw, zei Jan met glorie,

Maar u weet nog niet, misschien,

Dit was geen onzijdig varken,

Een mannetje, ... 'k heb zelf gezien!

Sajang kané

Sajang kané, rasa sajang kané
Lihat dari djaoeh rasa sajang kané
Ombak poetih poetih, ombak datang dari laoet
Kipas lengso poetih, tanah Ambon soedah djaoeh
Ole sich sich sajang-e
Sajang dilale apa tempo toean balé njonja
Rasa sajang-e

Indische ballade

In het donkerste van haar roemah
Daar zit Toeti, de schone nonna,
Zij heeft toch zo'n sakit-hati,
Want ze verlangt zo naar een laki!

Refrein:

Zo gaat het in Indië salamanja) bis
Toean-toean, njonja-njonja!)

Toetie toengoeht zo soedah lama
Saban-hari is het sama-sama,
Want een man is een zeldzaam binatang,
Jang tidak lekas soeka datang.

Refrein

Een heer komt plots binnen, roept spada,
Toetie zegt toean tidah ada,
Maar hij zegt itoe tidah apa-apa,
Ik kom voor jou en niet voor kowé poenja papa.

Refrein

Hij zegt Toetie, ik vind jou zo bagoes,
Je gezichtje zo lief en zo aloes,
Kom toch gauw aan mijn hart disini,
Ik smEEK je, ach wordt mijn bini.

Refrein

Toetie lispelt adoe en terlaloe
En djangan toch bikin maloe,
Dan slaat zij om zijn hals haar langan
En hij streelt en kust haar tangan.

Refrein

Dan kruipt zij bij hem op zijn loetoet,
Net als een verliefde perkoetoet

Maar plots is de pintoe terboeka
En vóór hen staat daar toean papa.

Refrein

Toean papa zegt loh, apa itoe?
En als hij het hoort, baik bagitoe,
Wees hartelijk welkom hoor sobat
En ik zegen u, kinderen, slamat!

Refrein

1916

Jaf

D U C R O O H M,
geboren in 1887, overleden in 1951, schreef vele verhalen en gedichten onder de pseudoniemen Abraham Exodus en Brammetje. Werd als kolonel der infanterie gepensioneerd en was van 24 mei 1925 tot 10 april 1926 commandant van de 2e divisie marechaussee te Meulaboh.

F L E I S C H E R Johan Adriaan,
geboren op 18 maart 1888 in Terschelling, overleden op 19 mei 1957 te Soest. Zijn vrienden noemden hem Jaf. Bezocht de Cadettenschool te Alkmaar en de Koninklijke militaire academie in Breda. Werd op 6 augustus 1910 benoemd tot 2e luitenant en op 30 juni 1937 tot kolonel der infanterie KNIL. Diende in Atjeh van december 1919 tot mei 1922, achtereenvolgens te Koetaradja, Lho' Soekon, Paja Bakong (1e luitenant der marechaussee en detachementscommandant) en Lho' Seumawé.

T H E N U Izaïc,
geboren op 14 september 1868 te Hoetoemoeri, Ambon en overleden op 11 mei 1937 te Koetaradja. Studeerde van juli 1882 tot oktober 1886 voor inlands godsdienst leraar. Werkte van 1894 tot 1934 als soldaten dominee in Atjeh. Introduceerde de "krijgszang" bij de troepenmacht en schreef daartoe vele liederen. Slechts enkele daarvan zijn ooit in druk verschenen, onder andere de beroemde krijgszang Samalanga. Marechaussee's van het

detachement Koeala Bhee maakten hiervoor (opnieuw?) een melodie en brachten die op 3 april 1940 in de kantine te Koetaradja voor de eerste maal ten gehore. Dominee Thenu werd met militaire eer ter aarde besteld op de erebegraafplaats Peutjoet. De samensteller van deze bundel - toen nog 2e luitenant der infanterie - was commandant van het militair geleide.

